

Asesu'r Effaith ar Bobl Gwynedd

Mae'r ddogfen yma yn asesu'r effaith fydd y polisi, gweithdrefn, cynllun ayb yn ei gael ar boblogaeth y sir ac yn gweithredu ar sail nifer o ddeddfau.

- **Deddf Cydraddoldeb 2010.** Mae'n rhoi dyletswydd ar fudiadau cyhoeddus i roi sylw dyledus i effaith unrhyw bolisi, weithdrefn, cynllun ayb newydd (neu wrth eu addasu) ar bobl â nodweddion gwarchodedig. Mae gofyn i ni
 - ddiddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithiol ac ymddygiad arall sydd wedi ei wahardd gan y Ddeddf.
 - hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a'r rhai nad ydynt.
 - meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

Yng Nghymru mae'r ddyletswydd benodol yn nodi yr angen i wneud asesiad effaith yn dilyn canllawiau penodol i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchodedig. Rhaid gwneud asesiad amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchodedig).

- **Dyletswydd Economaidd-Cymdeithasol.** Mae Cymru wedi gweithredu'r ddyletswydd bellach yma sy'n ran o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 yn rhoi dyletswydd i fynd i'r afael ag anfantais economaidd-gymdeithasol mewn penderfyniadau strategol.
- **Safonau'r Gymraeg (Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.** Mae'n ofynnol i'r Cyngor ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r ddogfen hon felly yn sicrhau bod y penderfyniadau yma'n diogelu ac yn hyrwyddo'r defnydd a wneir o'r Gymraeg.
- **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015.** Mae dyletswydd ar y Cyngor i roi'r pum ffordd o weithio ar waith, ac i ymateb i'r 7 nod llesiant cenedlaethol.
- **Deddf Lluoedd Arfog 2021.** Rhaid i Gyngorau roi sylw dyledus i effaith y cynnig hwn ar y rhai sy'n gwasanaethu neu sydd wedi gwasanaethu yn y Lluoedd Arfog, ynghyd â'u teuluoedd.

Awdur: Siwan Llwyd Roberts (ADDYSG)

CAM 1 - Prif Nodau ac Amcanion y Polisi neu'r Ymarfer

1. Sut fath o ddogfen neu weithdrefn sy'n cael ei asesu?

- Polisiâu, ymarfer neu weithdrefnau newydd neu rai sy'n cael eu hadolygu (sy'n golygu newid yn narpariaeth y gwasanaeth neu arferion cyflogaeth)

2. Beth yw nodau, amcanion a chanlyniadau arfaethedig y polisi neu'r ymarfer?

Mae Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd yn rhan greiddiol o Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd ac yn cyd-fynd â blaenoriaeth ganolog y Strategaeth, sef cynnal a grymuso'r Gymraeg . Bwriad y polisi enghreifftiol hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y ddwy iaith. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant Y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn eu harfogi i gamu'n hyderus i fyd amlieithog

3. Pwy yw'r prif grwpiau ymgynghorol (budd-ddeiliaid)?

- Teuluoedd Gwynedd
- Ysgolion Gwynedd
- Cyrff Llywodraethu Ysgolion Gwynedd
- Trigolion Gwynedd

CAM 2 - Data Ymgysylltu ac Asesu'r Effaith

4. Oes ymgais wedi ei wneud i gydymffurfio â'r ddyletswydd i ymgysylltu yn unol â'r hyn a ddisgrifir uchod ac oes digon o wybodaeth wedi ei gasglu i symud ymlaen?

Oes

Manylion yr ymgysylltu. Nodwch unrhyw ymgynghori neu ymgysylltu rydych chi wedi ei wneud neu yn bwriadu ei wneud

Cyfarfodydd	Dyddiad	Gwybodaeth
Penaethiaid Uwchradd Arfon	3/10/24	Cynhaliwyd cyfres o sesiynau ymgysylltu i drafod Polisi Iaith Addysg presennol Cyngor Gwynedd. Bu cyfle i drafod a chasglu syniadau ac awgrymiadau ynglŷn â'r polisi a'r angen i'w ddiwygio yng ngoleuni canlyniadau Cyfrifiad 2021, Bil y Gymraeg ac Addysg (cyn i'r Ddeddf y Gymraeg ac addysg gael ei phasio ym Mehefin 20250 a nodau Cymraeg
Penaethiaid Cynradd ac Ysgolion Arbennig Arfon	3/10/24	
Penaethiaid Cynradd Dwyfor	4/10/24	
Penaethiaid Cynradd Meirionnydd	10/10/24	
Penaethiaid Uwchradd Dwyfor	4/10/24	
Penaethiaid Uwchradd Meirionnydd	10/10/24	

Fforwm Iaith Uwchradd Dwyfor (Ysgol Botwnnog)	15/10/24	2025. Cyfarfodydd wyneb yn wyneb fu'r rhai yn bennaf a'r rheiny gydag ystod o randdeiliaid.
Dysgwyr Ysgol Arbennig Hafod Lon	15/10/24	
Dysgwyr Ysgol Gynradd yn Nwyfor	15/10/24	
Dysgwyr Ysgol Uwchradd Categori Trosiannol- Ysgol Tywyn	16/10/24	
Dysgwyr Ysgol Gynradd ym Meirionnydd	16/10/24	
Fforwm Iaith Uwchradd Meirionnydd - Ysgol y Moelwyn	16/10/24	
Fforwm Iaith Uwchradd Arfon - Ysgol Dyffryn Ogwen	27/11/24	
Dysgwyr Ysgol Gynradd yn Arfon - Ysgol Cae Top	27/11/24	
Mudiadau Iaith - Cylch yr Iaith, Cymdeithas yr Iaith, Dyfodol yr Iaith, Rhieni Dros Addysg Gymraeg	27/11/24	
Comisiynydd y Gymraeg	4/12/24	

5. Pa wybodaeth sydd ar gael am yr effaith ar bob un o'r nodweddion a'r pynciau isod?

Tystiolaeth, Gwybodaeth a Data Perthnasol		Effaith Posib Gadarnhaol a/neu negyddol
Hil	Bwriad y polisi drafft hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	Does dim effaith wedi ei hadnabod yn ystod yr ymgysylltu
Anabledd	Bwriad y polisi drafft hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd dysgwyr ag ADY yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg yn unol â'r polisi hwn. Bydd y ddarpariaeth a nodir mewn Cynllun Datblygu Unigol	Does dim gwahaniaethu ar sail anabledd wedi cael ei adnabod yn ystod yr ymgysylltu ac mae'r polisi drafft yn sicrhau bod gan pob dysgwr gyfle cyfartal i gael addysg trwy'r Gymraeg.

	(CDU) yn cael ei weithredu yn y cyfrwng priodol, gan gydymffurfio'n llawn â Deddf ADY a Thribiwnlys Cymru (2018) a Deddf Cydraddoldeb (2010)	
Rhyw	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	Mae'r polisi drafft yn sicrhau bod gan pob dysgwr gyfle cyfartal i gael addysg trwy'r Gymraeg. Does dim effaith wedi ei adnabod yn ystod yr ymgysylltu.
Oedran	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg	O dderbyn y polisi drafft bydd pob disgybl yng Ngwynedd yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg.
Crefydd a Chred	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	O dderbyn y polisi drafft bydd pob disgybl yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg
Cyfeiriadedd Rhywiol	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	O dderbyn y polisi drafft bydd pob disgybl yng Ngwynedd yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg.
Ail-bennu rhywedd	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	O dderbyn y polisi drafft bydd pob disgybl yng Ngwynedd yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg.
Priodas a Phartneriaeth Sifil	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	Does dim effaith wedi ei adnabod
Beichiogrwydd a Mamolaeth	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg.	Does dim effaith wedi ei adnabod.
Iaith Gymraeg	Mae Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd yn rhan greiddiol o Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd ac yn cyd-fynd â blaenoriaeth ganolog y Strategaeth, sef cynnal a grymuso'r Gymraeg .Bwriad y polisi drafft hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r	Effeithiau posib: • Sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau Gwynedd. • Arfogi disgyblion Gwynedd i gamu'n hyderus i fyd amlieithog • Datblygu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg mewn nifer helaeth o wahanol gyd-destunau

	Saesneg. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn eu harfogi i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.	• Cynyddu cymhelliant i ddysgu'r iaith • Dangos gwerth iaith fel sgil byd gwaith i bobl ifanc • Cynyddu cyfleoedd anffurfiol i ddefnyddio'r Gymraeg.
Ystyriaethau Economaidd Gymdeithasol	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn arfogi pobl ifanc Gwynedd i gamu'n hyderus i fyw a gweithio o fewn cymunedau lleol a thu hwnt mewn byd amlieithog.	Mae'r cyfle i bob un disgybl yng Ngwynedd ddod yn rhugl ddwyieithog wedi ei adnabod fel effaith cadarnhaol.
Y Rhai Sy'n Gwasanaethu Neu Sydd Wedi Gwasanaethu Yn Y Lluoedd Arfog, Ynghys a'u Teuluoedd	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, gan gynnwys plant y rhai sy'n gwasanaethu neu sydd wedi gwasanaethu yn y Lluoedd arfog, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn arfogi disgyblion i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.	Mae'r cyfle i bob un disgybl yng Ngwynedd ddod yn rhugl ddwyieithog wedi ei adnabod fel effaith cadarnhaol. .
Hawliau Dynol	Bwriad y polisi drafft yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn eu harfogi i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.	Mae'r cyfle i bob un disgybl yng Ngwynedd ddod yn rhugl ddwyieithog wedi ei adnabod fel effaith cadarnhaol.

6. Oes yna unrhyw fylchau data neu wybodaeth ac os felly beth yw'r rhain a sut y bwriedir ymdrin ag hwy?

Yn ddarostyngedig i benderfyniad aelodau'r Pwyllgor Cabinet, bwriedir ymgysylltu ymhellach gydag ysgolion, rhieni, Cyrff Llywodraethol a'r holl ran ddeiliaid drwy ymgysylltu cyhoeddus. Gwneir hyn er mwyn medru cyflwyno adroddiad llawn i aelodau'r cabinet.

7. Wrth ystyried penderfyniadau allweddol eraill sy'n effeithio ar y grwpiau hyn, oes yna effaith gynyddol (effaith gronnus)?

Mae'n bosibl y bydd effaith gronnus wrth gyflwyno'r Polisi Iaith Addysg.

Gall y polisi gryfhau'r defnydd o'r Gymraeg a chefnogi datblygiad addysg Gymraeg yn y sir. Fodd bynnag, mae hefyd yn bosibl y bydd pwysau ychwanegol ar ysgolion ac athrawon os nad oes digon o adnoddau neu gefnogaeth i weithredu'r newidiadau.

8. Beth mae'r cynnig yn ei gynnwys i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (i hyrwyddo cyfle cyfartal; helpu i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon a meithrin perthnasau da a chydlyniant cymunedol ehangach) fel y mae'r 3 nod y Ddyletswydd Gyffredinol yn Neddf Cydraddoldeb 2010 yn eu cwrmpasu?

Effaith ar Gydraddoldeb

- Dileu gwahaniaethu: Cyfle i bob disgybl yng Ngwynedd dderbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg trwy'r Gymraeg.
- Hyrwyddo cyfle cyfartal: Cynyddu mynediad at addysg Gymraeg i bawb.
- Meithrin perthnasau da: sicrhau bod pob ysgol yng Ngwynedd yn mabwysiadu Polisi Iaith ynghyd â Chynllun Cyflawni Addysg Gymraeg er mwyn sicrhau darpariaeth gyson yn ysgolion y sir.

9. Sut mae'r cynnig yn dangos fod sylw dyledus wedi ei roi i'r angen i fynd i afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwer fod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na gwella canlyniadau i bawb yn unig)

Bydd Cynlluniau Cyflawni yn cael eu paratoi gan bob ysgol yn nodi sut y byddant yn :-

- nodi'r nodau a'r amcanion wrth addysgu'r Gymraeg a thrwy gyfrwng y Gymraeg.
- nodi'r swm o addysg Gymraeg a ddarperir, gan sicrhau bod yr ysgol yn darparu addysg Gymraeg, yn unol â chategori ieithyddol yr ysgol.
- amlinellu sut bydd y corff llywodraethu yn cyflawni ei ddyletswyddau i ddarparu'r canran o addysg Gymraeg, yn unol â chategori ieithyddol yr ysgol.
- nodi pa gamau bydd y corff llywodraethu yn eu cymryd i hybu addysg drochi hwyr.
- nodi sut bydd y corff llywodraethu yn hybu ethos Gymraeg a Chymreig a defnydd o'r Gymraeg o fewn yr ysgol, a chefnogi rhieni nad ydynt yn siaradwyr hyderus o'r Gymraeg i gefnogi dysgu eu plant.

10. Sut mae'r cynnig yn dangos gweithredu yn unol â gofynion Safonau'r Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011), i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac i sicrhau cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg? Hefyd sut y gweithredir yn unol â pholisi a strategaeth iaith y Cyngor i fanteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?

Mae Polisi Iaith presennol Cyngor Gwynedd yn seiliedig ar egwyddor mai'r Gymraeg yw iaith naturiol y Cyngor ac mai'r Gymraeg felly yw'r brif iaith weinyddol a chyhoeddus, gyda phob gwasanaeth, cyfarfod, gohebiaeth ac arwydd yn ddwyieithog ond gyda blaenoriaeth i'r Gymraeg. Mae'n sicrhau bod y cyhoedd a staff yn cael gwasanaeth llawn yn Gymraeg, bod sgiliau Cymraeg yn hanfodol i bob swydd, ac mae disgwyl i gyrff sy'n derbyn cymorth gan y Cyngor hefyd hyrwyddo'r Gymraeg. O ran addysg, mae'r polisi'n pwysleisio rôl ganolog ysgolion a darparwyr addysg wrth drosglwyddo'r Gymraeg i'r genhedlaeth nesaf ac atgyfnerthu ei defnydd fel prif iaith dysgu a chymunedol.

Mae Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Cyngor Gwynedd (drafft) yn rhan greiddiol o Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd ac yn cyd-fynd â blaenoriaeth ganolog y Strategaeth, sef cynnal a grymuso'r Gymraeg. Bwriad y polisi hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Bydd hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn arfogi disgyblion Gwynedd i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.

Nod y polisi ehangach yw "creu strategaeth gynhwysol, gyda'r prif nod o gynyddu cyfleoedd i bob un o drigolion Gwynedd weld a defnyddio'r Gymraeg mewn nifer helaeth o wahanol gyd-destunau. Drwy weithio ar godi statws a chynyddu defnydd pobl o'r iaith ym mhob rhan o'u bywydau, byddwn yn cynyddu'r cymhelliant i eraill ddysgu'r iaith. Rydym am roi sylw penodol i ddefnydd iaith pobl ifanc dros y blynyddoedd nesaf, gan gynnwys rhoi sylw i'w defnydd o'r Gymraeg gyda thechnoleg, dangos iddynt werth yr iaith fel sgil i'r byd gwaith, a chynyddu'r cyfleoedd anffurfiol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau dyddiol".

11. Sut mae'r cynnig hwn yn diwallu gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol drwy roi'r pum ffordd o weithio ar waith, ac yn ymateb i'r 7 nod llesiant cenedlaethol gan gynnwys creu Cymru sy'n Fwy Cyfartal?

Mae Polisi Iaith Addysg Gwynedd (drafft) yn cyfrannu'n uniongyrchol at y Ddeddf mewn sawl ffordd:

1. Cymru lewyrchus – mae sgiliau dwyieithog yn cynyddu cyfleoedd gwaith ac yn cryfhau'r economi. Cymru gydnerth – mae'r iaith yn rhan o'n hunaniaeth.
2. Cymru iachach – mae dwyieithrwydd yn cefnogi lles emosiynol a hunaniaeth bositif, sy'n gysylltiedig â chryfhau iechyd meddwl
3. Cymru fwy cyfartal – mae mynediad at y Gymraeg yn sicrhau tegwch ieithyddol a chymdeithasol i bob plentyn, waeth beth fo'u cefndir.
4. Cymru o gymunedau cydlynus – mae'r iaith yn cysylltu pobl â'u cymunedau ac yn meithrin teimlad o berthyn.
5. Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu – addysg Gymraeg yw un o'r prif ddulliau i wireddu'r nod hwn.
6. Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang – drwy amddiffyn iaith leiafrifol, mae Cymru'n cyfrannu at amrywiaeth ieithyddol a diwylliannol y byd.

Mae'r pum ffordd o weithio ar waith

Hirdymor – adeiladu sylfeini ieithyddol cadarn er mwyn cynnal y Gymraeg ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Atal – sicrhau nad yw plant yn colli'r cyfle i ddod yn rhugl yn y Gymraeg trwy weithredu'n gynnar.

Integreiddio – cysylltu ag addysg, diwylliant, iechyd a chydaddoldeb.

Cydweithio – partneriaethau rhwng ysgolion, awdurdodau lleol a rhieni.

Cynnwys – rhoi llais i deuluoedd a dysgwyr wrth lunio a datblygu polisi

CAM 3 - Caffael a Phartneriaethau

12. A fydd y polisi neu'r ymarfer hwn yn cael ei gyflawni'n llwyr neu'n rhannol gan gontractwyr neu mewn partneriaeth â sefydliad(au) eraill?

Na fydd

CAM 4 - Ymdrin ag Effaith Negyddol neu Anghyfreithlon a Chryfhau'r Polisi neu'r Ymarfer

13. Wrth ystyried cymesuredd, a yw'r polisi neu'r ymarfer yn achosi effaith gadarnhaol neu negyddol sylweddol neu'n creu canlyniadau anghyfartal?

Effaith Gadarnhaol Sylweddol:

Mae'r ymgysylltu hyd yn hyn yn awgrymu effaith gadarnhaol sylweddol ar hyrwyddo a chryfhau defnydd y Gymraeg yn ysgolion Gwynedd. Mae'r polisi drafft yn gymesur â nodau strategol Cyngor Gwynedd ac yn unol ag amcanion Deddf y Gymraeg ac Addysg 2025 a *Cymraeg 2050*.

Er bod rhai heriau'n bosibl e.e. sicrhau adnoddau digonol a darparu hyfforddiant a chefnogaeth briodol i ysgolion a staff nid oes tystiolaeth bod y polisi'n creu canlyniadau anghyfartal i unrhyw grŵp penodol. Yn hytrach, mae'r polisi'n ceisio sicrhau cyfleoedd cyfartal i bob dysgwr ddatblygu sgiliau Cymraeg, waeth beth fo'u cefndir ieithyddol neu gymdeithasol.

Felly, gellir ystyried bod yr effaith gyffredinol yn gadarnhaol ac yn gymesur, gan ddarparu manteision clir i'r gymuned addysg a'r Gymraeg yn ehangach.

Effaith Negyddol Sylweddol:

Fel y nodir yn yr adroddiad hwn mae rhai heriau'n bosibl e.e. sicrhau adnoddau digonol a darparu hyfforddiant a chefnogaeth briodol i ysgolion a staff ond nid oes tystiolaeth bod y polisi'n creu canlyniadau anghyfartal i unrhyw grŵp penodol. Nid yw eto 'n bosib rhagweld beth fydd maint yr effaith.

I4. Dylid egluro unrhyw effaith negyddol bwriadol a pham y credir fod cyfiawnhad dros weithredu fel hyn

Mae'n bosibl y bydd rhai effeithiau negyddol bwriadol yn deillio o'r Polisi Iaith Addysg drafft, er enghraifft:

- gofynion newydd i ysgolion a staff i sicrhau bod pob disgybl yn cael cyfleoedd cyfartal i ddysgu Cymraeg, a all greu pwysau ychwanegol o ran sicrhau adnoddau ac amserlenni.
- addasiadau neu gyfyngiadau mewn dulliau addysgu i wella cyfleoedd cyfartal, a all olygu bod rhai dulliau confensiynol yn cael eu newid.

Fodd bynnag, **mae cyfiawnhad clir dros weithredu'r polisi:**

- mae'n sicrhau cyfle cyfartal i bob disgybl ddatblygu sgiliau Cymraeg, gan greu cyfleoedd cyfartal waeth beth fo'u cefndir ieithyddol neu gymdeithasol.
- mae'n hyrwyddo perthnasau cadarnhaol rhwng ysgolion gan greu system fwy cydlynol a chynhwysol.
- mae'r polisi a'r gweithredu yn seiliedig ar egwyddorion gwrthrychol ac ar weithred gadarnhaol, gan osgoi rhagfarn ac annhegwch wrth sicrhau manteision cymdeithasol a chenedlaethol hirdymor.

Mae'r effaith negyddol bwriadol wedi'i gynllunio'n ofalus ac yn gymesur, gyda'r nod o sicrhau manteision cadarnhaol hirdymor i'r holl ran ddeiliaid a chryfhau'r Gymraeg mewn addysg.

I5. A fydd unrhyw un o'r effeithiau negyddol a nodwyd yn cyfrif fel gwahaniaethu anghyfreithlon ond eu bod yn anorfod (e.e. lleihau cyllid)?

Na fydd

Noder y rheswm dros ddweud hynny a'r cyfiawnhad dros barhau

Mae Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Cyngor Gwynedd yn cefnogi ac yn gwireddu amcanion craidd Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025 drwy sicrhau bod pob disgybl yn datblygu sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg erbyn diwedd eu haddysg statudol. Trwy roi'r Gymraeg wrth galon ei strategaeth addysg, mae'r Cyngor yn cyfrannu'n uniongyrchol at amcan y Ddeddf o feithrin dinasyddion dwyieithog hyderus, ac yn helpu i sicrhau cysondeb, safon ac uchelgais ieithyddol ar draws Cymru.

16. Pa fesurau neu newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos fod sylw dyledus wedi ei roi i hyrwyddo cyfle cyfartal; helpu i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon a meithrin perthnasau da a chydlyniant cymunedol ehangach; fel yr ymdrinnir â nod wella yn Nyletswydd Gyffredinol Deddf Cydraddoldeb 2010?

Yn ddarostyngedig i benderfyniad y Cabinet ar Ragfyr 16eg cynhelir cyfnod o ymgysylltu. Bydd yr Adran Addysg yn dadansoddi'r ymatebion er mwyn ystyried unrhyw gamau pellach cyn cyflwyno adroddiad.

17. Pa fesurau neu newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos fod sylw dyledus wedi ei roi i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol?

Er mwyn dangos sylw bod dyledus wedi ei roi i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol, mae'r canlynol yn cael eu hystyried wrth ddatblygu Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd:

- cynnig cefnogaeth i ddisgyblion o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol drwy'r Gyfundrefn Drochi gan ddarparu cyfleoedd dysgu estynedig i ddatblygu sgiliau Cymraeg a hyder ieithyddol.
- sicrhau mynediad cyfartal at addysg ac adnoddau Cymraeg o ansawdd uchel, gan gynnwys cefnogaeth dechnolegol lle bo angen.
- cynnig hyfforddiant safonol yn rhad ac am ddim i staff addysgu drwy'r Ganolfan Ddysgu Cymraeg Genedlaetholer mwyn medru cefnogi disgyblion.
- datblygu dulliau cyfathrebu a mynediad at gefnogaeth i rieni nad ydynt yn siarad Cymraeg, er mwyn cryfhau partneriaeth rhwng cartref ac ysgol.
- parhau i gasglu a dadansoddi data ar gyrhaeddiad a datblygiad ieithyddol disgyblion o wahanol gefndiroedd economaidd i nodi a mynd i'r afael ag unrhyw anghydraddoldebau.

Trwy weithredu'r camau hyn, bydd y Cyngor yn cryfhau ei allu i sicrhau bod pob disgybl — waeth beth yw eu cefndir cymdeithasol neu economaidd — yn cael cyfleoedd cyfartal i ddatblygu sgiliau cadarn yn y Gymraeg ac i gyfrannu'n hyderus i gymdeithas ddwyieithog.

18. Pa fesurau neu newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos fod sylw dyledus wedi ei roi i'r angen i gynyddu cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn unol â Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a lleihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gall y polisi/ymarfer ei gael ar yr iaith Gymraeg?

Nod Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Gwynedd yw sicrhau tegwch ieithyddol a chymdeithasol i bob plentyn, waeth beth fo'u cefndir. Mae'r iaith yn rhan o'n hunaniaeth a defnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg yn hyderus yn cynyddu cyfleoedd gwaith. Mae hynny'n arwain at gryfhau'r economi. Anelir i adeiladu sylfeini ieithyddol cadarn yn ysgolion Gwynedd er mwyn cynnal y Gymraeg ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Ymrwymir i sicrhau nad yw plant yn colli'r cyfle i ddod yn rhugl yn y Gymraeg trwy weithredu'n gynnar, cysylltu ag addysg, diwylliant, iechyd a chydraddoldeb a chynnal partneriaethau rhwng ysgolion, awdurdodau lleol a rhieni. Rhoddir llais i deuluoedd a dysgwyr.

19. A oes digon o wybodaeth i lunio barn gytbwys a symud ymlaen?

Oes

CAM 5 - Penderfynu Mynd Ymlaen

20. O ystyried yr wybodaeth sydd wedi'i chasglu yng Nghamau 1-4, ydi hi'n bosib symud ymlaen â'r polisi neu'r ymarfer ai peidio, ac os felly, ar ba sail?

Parhau â chyflwyno'r polisi drafft i aelodau'r cabinet yn ei ffurf bresennol ar sail y dystiolaeth sydd wedi ei chasglu.

CAM 6 - Camau Gweithredu a Threfniadau i Fonitro Canlyniadau ac Adolygu Data

21. Pa gamau gweithredu a nodwyd yng Nghamau 1-5 neu unrhyw waith casglu data ychwanegol fydd o gymorth i fonitro'r polisi / ymarfer pan gaiff ei weithredu:

Gweithrediad	Dyddiadau	Amserlen	Cyfrifoldeb Arweiniol	Ychwanegu i'r Cynllun Gwasanaeth
Cynnal ymgysylltiad cyhoeddus	07.01.26- 25.2.26	Unwaith	Swyddogion Adran Addysg	Ia

22. Pa drefniadau i fonitro ac adolygu effaith barhaus y polisi neu'r ymarfer hwn fydd yn cael eu gweithredu, gan gynnwys amserlenni ar gyfer pryd y dylid ei adolygu'n ffurfiol:

Trefniadau Monitro ac Adolygu (gan gynnwys lle fydd y canlyniadau'n cael eu cofnodi)	Amserlen ac Amllder	Cyfrifoldeb Arweiniol	Ychwanegu i'r cynllun Gwasanaeth

Cynlluniau Cyflawni pob ysgol yng Ngwynedd	Bob 3 blynedd	Swyddogion Adran Addysg	Ia
--	---------------	-------------------------	----